

Warszawa, 03 października 2019 r.

DO.5130.5.2017

DECYZJA 554/2019
w sprawie wpisania zabytku do rejestru zabytków

Na podstawie art. 9 ust. 1, art. 89 pkt 2, art. 91 ust. 4 pkt 3 i 4 oraz art. 94 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2018 r., poz. 2067, z późn. zm.), w trybie art. 49 i 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2096, z późn. zm.), w wyniku postępowania administracyjnego przeprowadzonego z urzędu w sprawie wpisu do rejestru zabytków układu urbanistycznego części zespołu dawnych koszar w Komorowie, gm. Ostrów Mazowiecka, pow. ostrowski,

orzekam

wpisać do rejestru zabytków województwa mazowieckiego **układ urbanistyczny części zespołu dawnych koszar w Komorowie, gm. Ostrów Mazowiecka, pow. ostrowski**, zawierający się w granicach przebiegających w następujący sposób:

- od strony północno-wschodniej: od punktu A we wschodnim narożniku działki 1941/28, wzdłuż jej północno-wschodniej granicy do działki 1941/30, następnie wzdłuż południowo-wschodniej granicy działki 1941/30 do punktu B, a następnie w linii prostej przez działkę 1941/30 do punktu C w północnym narożniku działki 1941/19 i następnie wzdłuż północno-zachodniej granicy działki 1941/19 do punktu D, następnie w linii prostej przez działki 1941/36, 1941/32, 1935 do punktu E na południowo-wschodniej granicy działki 1941/18, dalej południowo-wschodnią granicą działki 1941/16 i wzdłuż wschodniej granicy działki 1941/16 do punktu F w narożniku działki 1941/9 u południowo-wschodniej granicy działki 1000 (ul. Cegielniana);
- od strony północno-zachodniej: od punktu F wzdłuż południowo-wschodniej granicy działki 1000 (ul. Cegielniana) do północno-zachodniej granicy działki 1941/6 (ul. Bociańskiego), następnie do północnego narożnika działki 2006/4 wzdłuż północno-zachodniej granicy tej działki i działki 1941/13 (ul. Kościelna) do punktu G, stanowiącego zachodni narożnik działki 1941/13;
- od strony południowo-zachodniej: od punktu G wzdłuż południowo-zachodniej granicy działki 1941/13, wzdłuż północno-zachodniej granicy działki 2006/4 do punktu H, następnie w linii prostej przez działkę 2006/4 do punktu H1, a następnie do punktu I w narożniku budynku hali sportowej, następnie dalej w linii prostej do punktu J na południowej granicy działki 2006/4;
- od strony południowo-wschodniej: od punktu J wzdłuż południowo-wschodniej granicy działki 2006/4 do działki 1941/6 (ul. Bociańskiego) a następnie wzdłuż południowo-zachodniej i południowo-wschodniej granicy działki 1941/6 i zachodniej i południowo-wschodniej granicy działki 1941/28 do punktu A.

Opisane powyżej granice układu urbanistycznego części zespołu dawnych koszar w Komorowie oznaczono kolorem żółtym na załączniku graficznym, stanowiącym integralną część niniejszej decyzji.

Uzasadnienie

W dniu 12.07.2017 r. z urzędu zostało wszczęte postępowanie w sprawie wpisu do rejestru zabytków układu urbanistycznego części zespołu dawnych koszar w Komorowie, gm. Ostrów Mazowiecka, pow. ostrowski. Zasięg obszaru przewidzianego do objęcia ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków wyznaczono w oparciu o oś – ulicę płk. Leona Bociańskiego, wzdłuż której powstały koszary w Komorowie i gdzie układ urbanistyczny jest najbardziej widoczny i rozpoznawalny.

Celem ochrony poprzez wpis do rejestru zabytków jest zachowanie czytelności tej części układu urbanistycznego z zachowanymi zabytkowymi budynkami, budowlami oraz zielenią o charakterze parkowym, istniejącą wzdłuż ulicy L. Bociańskiego.

Na wniosek organizacji społecznej – Stowarzyszenia „Wizna 1939” – Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków, postanowieniem nr 612/2018 z dnia 18.10.2018 r., dopuścił ją do udziału na prawach strony w przedmiotowym postępowaniu.

W toku postępowania Wójt Gminy Ostrów Mazowiecka złożył wniosek o wyłączenie z objęcia wpisem do rejestru zabytków nieruchomości – działki ewidencyjnej nr 1941/28.

W dniu 14.12.2018 r. dokonano oględzin układu przewidzianego do objęcia ochroną. Podczas oględzin stwierdzono, że w zawiadomieniu o wszczęciu postępowania przy wskazaniu granic błędnie opisano kierunki geograficzne. W toku postępowania dokonano korekty i opisano teren zgodnie z właściwymi kierunkami geograficznymi i numerami działek. Podczas oględzin przedstawiciele Stołecznego Zarządu Infrastruktury, 26 Wojskowego Oddziału Gospodarczego, Sekcji Obsługi Infrastruktury Ostrów Mazowiecka, Jednostki Wojskowej 3470 Ostrów Mazowiecka, wnioskowali o zmniejszenie obszaru przeznaczonego do objęcia wpisem poprzez wyłączenie terenu na tyłach hali sportowej od strony południowo-zachodniej proponowanej granicy wpisu.

Na podstawie art. 10 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego zawiadomiono stronę o zakończeniu postępowania i możliwości zapoznania się ze zgrupowanym w sprawie materiałem dowodowym. Przed wydaniem decyzji strony nie wniosły zastrzeżeń i uwag co do zebranych dowodów.

Koszary w Komorowie powstały w latach 1891-94. Lokalizacja tuż poza granicą Ostrowi Mazowieckiej – miasta powiatowego Guberni Łomżyńskiej – wynikała z obowiązujących wówczas przepisów prawa, nakazujących zakładanie tego typu obiektów poza granicami większych ośrodków miejskich.

Budynki koszarowe zbudowano po obu stronach drogi prowadzącej z Ostrowi Mazowieckiej przez Czerwin do Ostrołęki, kształtując układ przestrzenny koszar wzdłuż drogi powiatowej, obecnie ulicy płk. Leona Bociańskiego. Ten charakterystyczny dla kompleksów pokoszarowych rzędowy układ budynków odgrywa ważną rolę w strukturze przestrzennej Komorowa.

Koszary powstałe w czasach carskich, po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 roku, zostały zaadaptowane na potrzeby wojska polskiego. Stały się siedzibą Szkoły Podchorążych Piechoty związanej tradycjami ze stanisławowską Szkołą Rycerską. W Komorowie stacjonował 71. Pułk Piechoty oraz przejściowo 5. Pułk Piechoty Legionów, 86. Pułk Piechoty, 1. Pułk Piechoty Legionów, 85. Pułk Strzelców Wileńskich, 84. Pułk Strzelców Poleskich.

To właśnie okres funkcjonowania w Komorowie Szkoły Podchorążych Piechoty, a w szczególności komendantura płk. dypl. Leona Bociańskiego, miał szczególne znaczenie i w sposób materialny zaznaczył się w dziejach koszar.

Zasadniczo utrzymano pierwotny układ przestrzenny jednostki funkcjonujący po obu stronach ulicy, wprowadzono jednak wiele nowych budynków i budowli oraz w sposób bardziej nowoczesny zagospodarowano przestrzeń. Wszystkie te działania miały na celu poprawę jakości kształcenia przyszłej kadry wojskowej i eksponowanie tradycji wojska polskiego.

W układzie koszar, po stronie zachodniej, wyróżniającym elementem stał się zbudowany w 1930 roku dom komendanta, ulokowany pomiędzy dwoma kompleksami pierwotnych, dziewiętnastowiecznych, ceglanych budynków koszarowych I i II batalionu. Usytuowanie budynku w centralnym punkcie jednostki, dopełnione dodatkowo okazałą bramą dekorowaną figurami lwów, miało na celu zaznaczenie jego funkcji. Pomimo że obecnie budynek istnieje w przekształconej formie, dzięki samemu usytuowaniu oraz bramie prowadzącej na wydzielony teren nieruchomości, zachowany został jej pierwotny reprezentacyjny charakter. Należy zaznaczyć, że pomimo przebudowy i zmian formy samego budynku jest nadal czytelny w układzie.

Po obu stronach domu komendanta mieściły się dwa kompleksy budynków koszarowych, z których do chwili obecnej zachowane są cztery budynki II Baonu, położone przy ul. Bociańskiego 1. Ujęte są one w gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków. Te dwupiętrowe budynki, zbudowane z czerwonej cegły, o podobnym kształcie i formie, reprezentują typowe dla okresu, w którym powstały, rozwiązania budowlane na potrzeby wojskowe. Należy zaznaczyć, że na budynkach nadal zachowany jest oryginalny ceglany detal architektoniczny elewacji, widoczny szczególnie w strefach szczytów, gzymsów i nadproży.

Pomiędzy budynkami koszarowymi obu batalionów, w latach 30. XX wieku powstały dwie aleje pomników, nawiązujące swoimi motywami do chwały oręża polskiego. Pomniki w Alei I Baonu poświęcone są bohaterom Powstania Listopadowego i związane są z uroczystymi obchodami 100-lecia wybuchu powstania w 1930 roku. Pomniki Alei II Baonu wzniesiono dla upamiętnienia polskich królów i hetmanów. Aleja II Baonu nadal znajduje się w pierwotnym otoczeniu budynków koszarowych. Budynki koszarowe, pomiędzy którymi umieszczono pomniki bohaterów Powstania Listopadowego, zostały rozebrane w latach 50. XX wieku. Obie Aleje oraz pomniki tam zlokalizowane wpisane są indywidualnie do rejestru zabytków.

Również w latach 30. XX wieku w nowoczesny sposób zagospodarowano teren na tyłach wymienionych wyżej ceglanych budynków koszarowych. Całość przestrzeni dostosowano do potrzeb szkoleniowych, a jednocześnie wypoczynkowych, kadetów. Wybudowano basen z kompleksem boisk sportowych oraz rozpoczęto budowę hal sportowych. Między basenem a pasem lasu, oddzielającym teren koszar od poligonu, znajdował się plac, będący miejscem promocji i uroczystości wojskowych. Obok placu znajdowała się działka „pełna kwiatów”, pomnik biskupa Bandurskiego i fontanna Kraka ze smokiem. Obecnie na terenie placu reprezentacyjnego zachowała się betonowa podstawa pergoli oraz wpisana indywidualnie do rejestru zabytków fontanna z postacią Kraka walczącego ze smokiem.

Wymieniona wyżej betonowa podstawa pergoli stanowi element graniczny tej części koszar, będąc pozostałością ukształtowanego w latach dwudziestych i trzydziestych XX wieku reprezentacyjnego kompleksu wojskowego, oddzielając zamieszkały teren koszar od poligonu.

Ponadto na północno-zachodnim krańcu tej części układu, z wejściem od strony obecnej ul. Kościelnej, już w latach 20. XX wieku dokonano przebudowy dawnej łaźni

na kościół garnizonowy, wykorzystując w wystroju jego wnętrza elementy nawiązujące do symboli narodowych i wojskowych. Kościół wpisany jest indywidualnie do rejestru zabytków.

Biorąc pod uwagę niezachowaną infrastrukturę w tej części obszaru oraz wnioski Stołecznego Zarządu Infrastruktury, 26 Wojskowego oddziału Gospodarczego, Sekcji Obsługi Infrastruktury Ostrów Mazowiecka, Jednostki Wojskowej 3470 Ostrów Mazowiecka, ograniczono teren objęty wpisem do rejestru zabytków – w stosunku do określonego obszaru w zawiadomieniu o wszczęciu postępowania – poprzez wyłączenie niezabudowanego terenu na tyłach hali sportowej.

Teren układu po stronie wschodniej ulicy Bociańskiego, przewidziany do objęcia ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków, wyznaczono w taki sposób, aby zachowany został czytelny odbiór usytuowanych pierwotnie wzdłuż tej ulicy budynków koszarowych.

W tej części układu zachowały się dwa dziwiętnastowieczne budynki koszarowe, pomiędzy którymi znajduje się mauzoleum z odtworzonym w 1995 roku pomnikiem marszałka Józefa Piłsudskiego. Budynek mauzoleum z terenem otaczającym wpisany jest indywidualnie do rejestru zabytków.

Dwa ceglane budynki koszarowe, podobnie jak zachowane cztery budynki II Baonu, stanowią najstarsze obiekty architektoniczne wybudowane jeszcze w czasach carskich. Pierwotnie znajdowały się w jednej linii zabudowy z czterema pozostałymi, obecnie niezachowanymi podobnymi budynkami. Zachowanie obu tych budynków ma istotne znaczenie nie tylko ze względu na ich kształt i formę ale również jako pozostałość pierwotnego kształtowania układu koszar wzdłuż głównej linii komunikacyjnej – ulicy płk. Leona Bociańskiego.

Z okresu 20-lecia międzywojennego materialnym świadectwem działań podnoszących morale kształconych w Komorowie żołnierzy, jest również umieszczony przed współczesnym budynkiem wielorodzinnym gazon z dawnym fundamentem pomnika poświęconego pamięci poległych żołnierzy 144. Pułku Piechoty Strzelców Kresowych (później przemianowany na 71. Pułk Piechoty).

Czytelność układu urbanistycznego części zespołu dawnych koszar w Komorowie, opartego o oś ulicy L. Bociańskiego podkreśla również, usytuowany w miejscu najprawdopodobniej historycznego wejścia na teren koszar, powstały w 1954 roku budynek portierni zlokalizowany na działce nr ewidencyjny 1941/28. Ze względu na kluczowe znaczenie dla czytelności układu zdecydowano o nieuwzględnieniu wniosku Wójta Gminy Ostrów Mazowiecka o ograniczenie terenu objętego wpisem poprzez wyłączenie tej nieruchomości.

Wpis do rejestru zabytków części układu urbanistycznego dawnych koszar w Komorowie stworzy możliwość zachowania jego czytelności, pomimo wprowadzonego już wtórnie podziału własnościowego. Pozwoli, by nadal rozpoznawalny był pierwotny wspólny charakter i funkcja tego układu, nierozzerwalnie związanego z historią wojskowości II Rzeczypospolitej.

Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2018 r. poz. 2067, z późn. zm.) do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego.

Definicja zabytku zawarta w art. 3 pkt 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określa zabytek jako nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo

minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania, zabytki nieruchome będące układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi. Artykuł 3 pkt 12 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami definiuje układ urbanistyczny lub ruralistyczny jako przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg.

Z uwagi na wyżej opisane zachowane wartości historyczne i naukowe, układ urbanistyczny części zespołu dawnych koszar w Komorowie odpowiada definicji zabytku, zawartej w art. 3 pkt 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w związku z czym zostaje wpisany niniejszą decyzją do rejestru zabytków nieruchomych województwa mazowieckiego i podlega ochronie prawnej.

Niniejsza decyzja podlega doręczeniu poprzez publiczne obwieszczenie na podstawie art. 94 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz art. 49 Kpa.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji.

Od niniejszej decyzji przysługuje stronie, na podstawie art. 127 Kpa, odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za pośrednictwem organu, który wydał niniejszą decyzję, zgodnie z art. 129 § 2 Kpa w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia. W myśl art. 130 § 2 Kpa wniesienie odwołania w terminie wstrzymuje wykonanie decyzji.

W myśl art. 127a Kpa, w trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. W konsekwencji tego, z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja stanie się ostateczna i prawomocna.

UWAGA: NUMER REJESTRU ZABYTEKÓW JEST NADAWANY PO UPRAWOMOCNIENIU SIĘ NINIEJSZEJ DECYZJI.

Załączniki:

1. Załącznik graficzny
2. Pouczenie o skutkach wpisu do rejestru zabytków

MAZOWIECKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTEKÓW
prof. dr hab. Jakub Lewicki

Otrzymują:

1. Strony postępowania w drodze obwieszczenia
2. WUOZ a/a
3. WUOZ Delegatura w Ostrołęce a/a (3X)

Do wiadomości:

Starostwo Powiatowe w Ostrowi Mazowieckiej

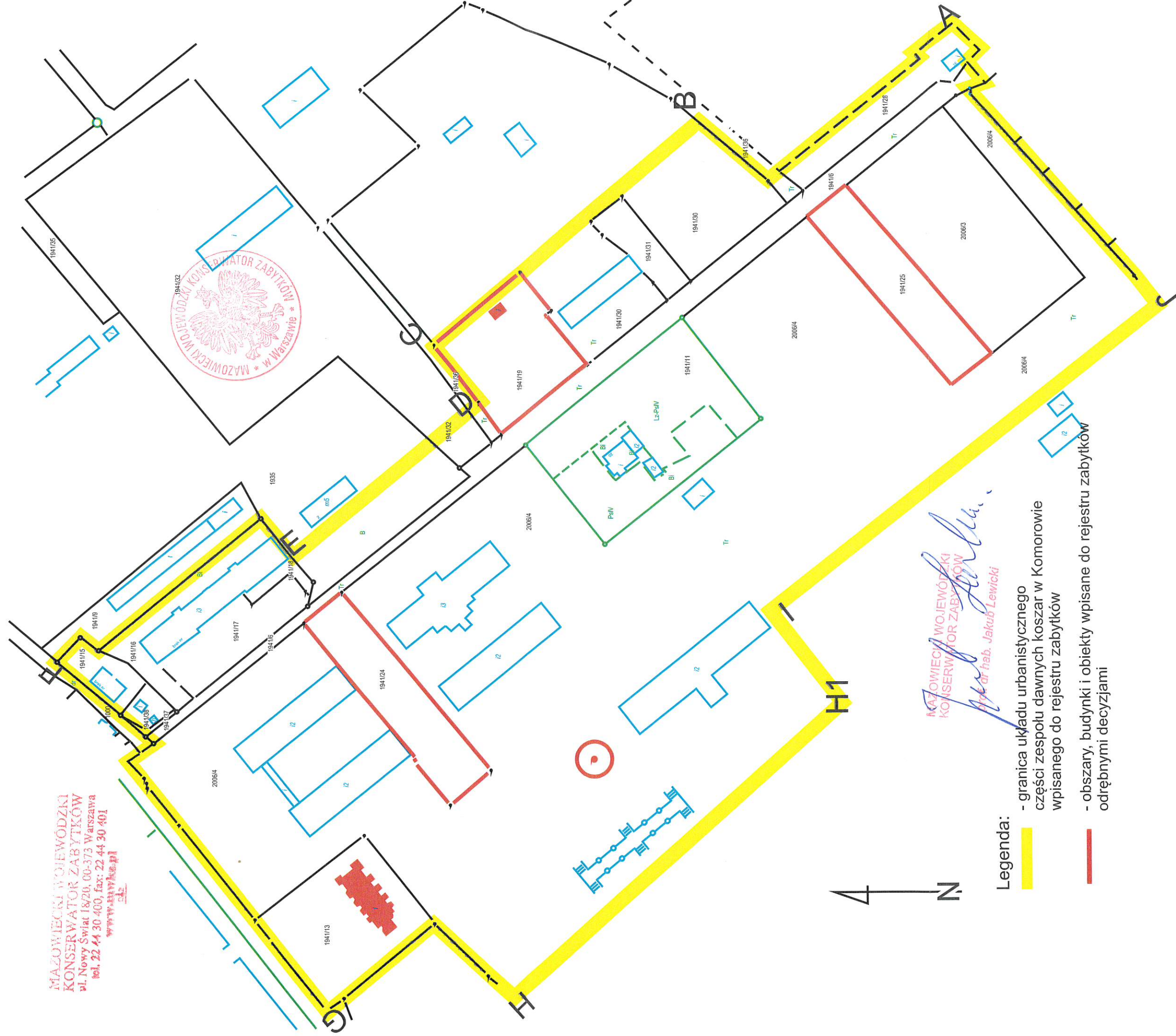

Załącznik graficzny do decyzji

Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków nr 554/2019 z dnia 03.10.2019
wpisującej do rejestru zabytków nieruchomości województwa mazowieckiego
układ urbanistyczny części zespołu dawnych koszar w Komorowie, gm. Ostrów Mazowiecka, powiat ostrowski

Plan układu urbanistycznego części zespołu dawnych koszar w Komorowie

Skala 1:2100

POUCZENIE O SKUTKACH WPISU DO REJESTRU ZABYTEKÓW NIERUCHOMYCH

zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2018. poz. 2067, ze zm.)

Art. 10a. 1. Od dnia wszczęcia postępowania w sprawie wpisu zabytku do rejestru do dnia, w którym decyzja w tej sprawie stanie się ostateczna, przy zabytku, którego dotyczy postępowanie, zabrania się prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i podejmowania innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku.

2. Zakaz, o którym mowa w ust. 1, dotyczy także robót budowlanych objętych pozwoleniem na budowę albo zgłoszeniem, a także działań określonych w innej decyzji pozwalającej na ich prowadzenie.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do zabytku służącego obronności i bezpieczeństwu państwa.

Art. 12. 1. Starosta, w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, może umieszczać na zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru znak informujący o tym, iż zabytek ten podlega ochronie.

Art. 27. Na wniosek właściciela lub posiadacza zabytku wojewódzki konserwator zabytków przedstawia, w formie pisemnej, zalecenia konserwatorskie, określające sposób korzystania z zabytku, jego zabezpieczenia i wykonania prac konserwatorskich, a także zakres dopuszczalnych zmian, które mogą być wprowadzone w tym zabytku .

Art. 28. Niezależnie od obowiązków wynikających z opieki nad zabytkami, określonych w art. 5, właściciel lub posiadacz zabytku wpisanego do rejestru lub zabytku znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków zawiadamia wojewódzkiego konserwatora zabytków o:

- 1) uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku, niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zdarzenia;
- 2) zagrożeniu dla zabytku, niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zagrożenia;
- 3) zmianie miejsca przechowania zabytku ruchomego w terminie miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany;
- 4) zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości.

Art.29 1. Organy ochrony zabytków w czasie uzgodnionym z właścicielem lub posiadaczem przedmiotu będącego zabytkiem lub posiadającego cechy zabytku, mogą prowadzić badania tego przedmiotu w miejscu, w którym przedmiot ten się znajduje.

2.W przypadku odmowy udostępnienia przedmiotu, o którym mowa w ust. 1, wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję nakazującą jego udostępnienie na czas niezbędny do wykonania badań, jednak nie dłuższy niż 3 miesiące od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna.

3.Za szkody wyrządzone w związku z badaniami, o których mowa w ust. 1 lub 2, przysługuje odszkodowanie na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym.

Art. 36. 1. Pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków wymaga:

- 1) **prorowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru;**
- 2) **wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku;**
- 3) **prorowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru;**
- 4) **prorowadzenie badań architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru;**
- 5) **prorowadzenie badań archeologicznych;**
- 6) **przemieszczanie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;**
- 7) **trwale przeniesienie zabytku ruchomego wpisanego do rejestru, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym zabytek ten się znajduje;**
- 8) **dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;**
- 9) **zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposobu korzystania z tego zabytku;**
- 10) **umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1;**
- 11) **podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru;**
- 12) **poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania.**

(...)
4. Wojewódzki konserwator zabytków może uzależnić wydanie pozwolenia na podejmowanie działań, o których mowa w ust. 1 pkt 6, 9 i 11, od przeprowadzenia, na koszt wnioskodawcy, niezbędnych badań konserwatorskich, architektonicznych lub archeologicznych. Egzemplarz dokumentacji badań jest przekazywany nieodpłatnie wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.

Art.38 1. Wojewódzki konserwator zabytków lub działający z jego upoważnienia pracownicy wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków prowadzą kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

2.W upoważnieniu, o którym mowa w ust. 1, określa się osobę lub osoby upoważnione do przeprowadzenia kontroli, kontrolowaną osobę fizyczną lub jednostkę organizacyjną, miejsce i zakres kontroli oraz podstawę prawną do jej przeprowadzenia.

3.Przy wykonywaniu kontroli wojewódzki konserwator zabytków lub osoby, o których mowa w ust. 1, są uprawnione do:

- 1) wstępu na teren nieruchomości, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie zniszczenia lub uszkodzenia zabytku;
- 2) oceny stanu zachowania, warunków przechowywania i zabezpieczenia zabytków wpisanych do rejestru, a także zabytków znajdujących się w muzeach, bibliotekach oraz w zbiorach lub zasobach innych państwowych jednostek organizacyjnych i jednostek samorządu terytorialnego, w terminie uzgodnionym z ich właścicielem lub posiadaczem;
- 3) sprawdzania zgodności wszelkich działań podejmowanych przy zabytkach wpisanych do rejestru oraz prowadzonych badań archeologicznych z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu i zatwierdzonej dokumentacją;
- 4) żądania ustnych lub pisemnych informacji w zakresie niezbędnym dla ustalenia stanu faktycznego dotyczącego zakresu kontroli;
- 5) żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z zakresem kontroli;
- 6) dokonania wpisu w dzienniku budowy w zakresie określonym przepisami Prawa budowlanego.

4.Czynności kontrolne przeprowadza się w obecności kontrolowanej osoby fizycznej albo kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub upoważnionej przez niego osoby, z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych.

Art. 43 Wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję o wstrzymaniu wykonywanych bez jego pozwolenia lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu:

- 1) prac konserwatorskich, restauratorskich, badań konserwatorskich lub architektonicznych przy zabytku wpisanym do rejestru;
- 2) robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru lub w jego otoczeniu;
- 3) badań archeologicznych;
- 4) innych działań, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 6-8 i 10-12.

Art.49 1.Wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję nakazującą osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do korzystania z zabytku wpisanego do rejestru, wynikającą z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu albo ograniczonego prawa rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego, przeprowadzenie prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy tym zabytku, jeżeli ich wykonanie jest niezbędne ze względu na zagrożenie zniszczeniem lub istotnym uszkodzeniem tego zabytku.

3.W przypadku wykonania zastępczego prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy zabytku nieruchomym, wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję określającą wysokość wierzytelności Skarbu Państwa z tytułu wykonania zastępczego tych prac lub robót, ich zakres oraz termin wymagalności tej wierzytelności.

Art. 74. Dotacja na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru może być udzielona przez:

- 1) ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego ze środków finansowych z części budżetu państwa „Kultura i Ochrona Dziedzictwa Narodowego”;
- 2) wojewódzkiego konserwatora zabytków ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest wojewoda.

Art. 76. 1. Dotacja może być udzielona na dofinansowanie:

- 1) nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, ustalonych na podstawie kosztorysu zatwierdzonego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, które zostaną przeprowadzone w roku złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji lub w roku następującym po roku złożenia tego wniosku;
  - 2) nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, które zostały przeprowadzone w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji.
- 2.Wniosek o udzielenie dotacji, o której mowa w ust. 1 pkt 2, wnioskodawca może złożyć po przeprowadzeniu wszystkich prac lub robót przy zabytku wpisanym do rejestru, określonych w pozwoleniu wydanym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Art.110 1. Kto będąc właścicielem lub posiadaczem zabytkowego nie zabezpieczył go w należyty sposób przed uszkodzeniem, zniszczeniem, zaginięciem lub kradzieżą, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1, można orzec nawiązkę do wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami.

Art. 113 1. Kto będąc właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru lub innego zabytku znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków nie powiadomi wojewódzkiego konserwatora zabytków o:

- 1) uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zdarzenia;
  - 2) zagrożeniu dla zabytku niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zagrożenia;
  - 3) zmianie miejsca przechowania zabytku ruchomego w terminie miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany;
  - 4) zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości
- podlega karze grzywny.

2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1, można orzec nawiązkę do wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami.

Art. 114. Kto uniemożliwia lub utrudnia dostęp do zabytku organowi ochrony zabytków, wykonującemu uprawnienia wynikające z ustawy, podlega karze grzywny.

Art. 117. Kto bez pozwolenia albo wbrew warunkom pozwolenia prowadzi prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie lub architektoniczne przy zabytku wpisanym do rejestru lub roboty budowlane w jego otoczeniu albo badania archeologiczne, podlega karze grzywny.

zgodnie z ustawą z dnia 12 stycznia 1991r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1445, ze zm.)

Art. 7. 1. Zwalnia się od podatku od nieruchomości:

- 6)grunty i budynki wpisane indywidualnie do rejestru zabytków, pod warunkiem ich utrzymania i konserwacji, zgodnie z przepisami o ochronie zabytków, z wyjątkiem części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej;